

صنایع و تجارت مجموعه سی

اداره خانه

ایستانبول، جفال اوغلی، دائرۀ اجتهاد

تهلهفون نومروسی: ۸۶۵

"Idjtihad" Constantinople

بشنجی سنه

مدیر مرخص: الہامی صفا

آبونه

سنه لک آلتی آیلوق

تورکیا ایچین ۴۰ غروش ۳۰ غروش

ممالک اجنبیه ایچین ۱۰ فرانق ۸ فرانق

نسخه سی ۵۰ یارم

شئون اجنبی

فرانسه ده قاینه لر — دوشنلری تعزیه وه قالقانلری تبریکه وقت براقه دن دیشیور. ایکی هفته ده اوچ هیأت وکلا کوردک. دومرغ، ریو، ویویانی قاینه لری... وقتیه برنظارتن، غالباً نافعہ نظارتدن، سقوطنی متعاقب کندیشنی تسلیه کن کلن بر دوسته معلم اقتصاد نیوغویو دیمشدی که:

— بر دها موقع اقتدار کیم بیلیر نه وقت قسمت اوله جق! نظارت اویننده پردلر قیصه، پرده آرلری اوزون اولور.

حیات نظارتلری بودفعه اون دقیقه لق پرده آراسندن زیاده سورمه ن ریو ورفقاسی نیوغویونک جمله هجراتی تکرار ایده بیلرلر. باخصوص که فرانسه ده ناظر اولوق ایچون یالکنز لیاقت کفایت ایتمز، لطف تصادف ده لازم در. بافکنز، موسیو مونس ۱۹۱۱ سنه سنده قاینه تشکیله مأمور ایدیلهرک هر نظارته برنازرد بولش، آنجق عدلیه نظارتی منحل قالمشدی؛ مونس متحیر و مضطرب جوارینه باقدی؛ او ائنده اعیان اعضا سنندن کوشه ده اونوتولش، یتشلاک برذاتک اقامتکاهی اوکنده بولونیوردی؛ چنغراغی چکدی، ایچری کیردی، نظارتی تکلیف ایتدی؛ موسیو پهریه اختیارک آدی بودر، معذرت شیخوختی ایلری سورهرک استعفا ایتمک اوزره ایکن مادام پهریه سالونه کیره رک:

— قاینک آرقه سنده ایدم، هرشی ایشیتدم، دیدی.

ایناتمایکنز، اقدام.. زوجم دها دینج ویک کنج در. دها مناسبنی بولامازسکنز..

وموسیو پهریه عدلیه ناظری اولدی!

* *

فقط او زمان فرانسه ده عدلیه نظارتی شمیدی کبی پوروزلو وپوسکوللی بر بلا دکلدی؛ زیرا اورته ده محکمه لره منافسه سیاست صوقه جق بر «قایو — قالمت» دعواسی یوقدی.

روویه قولار — کارقدیم بر فیلسوف، — دیمشدی که: «عدلیه ایله پولتیقه نک تعارضندن ناشی غلیانه کلن افکار عمومیه بی تسکینه قالقشمق یوکسوکله بحر محیطی بوشالتمق تشبته بکنزر.»

فرانسز رؤسای اموری شمیدی یوکسوکله کوکلرده عمان هیجانی تخلیه چالیشیور: مطبوعات، مادام قایو — موسیو قالمت، مایه سیله افکار عمومیه بی اوپله ا کشتیدی و او قدر قابارتدی که... مادامک بر کره حبس خانه ده آقصیرمه سی بتون غرتهلرده مدهش بر نزله مداد وبتون اغیزلرده مدهش بر غلیان لعاب حاصل ایدیور!

افکار عمومیه و مطبوعات یاریم عصر دنبری آوروپاده نه مهم قوت کسیددی. بیسمارق قرق سنه اول بو ایکی بیوک عامل اجتماعینک قیمتی ادراک ایتمشدی؛ مشهور در که هوئلوه بی سفارته پارسه کوندره جکی زمان:

— اونو تمایکیز، پرنس، که سفرانک یول چانطه لرنده اراده حکم داریدن باشقه بر شی طاشیه مادقلری دورده دکلز. اولافکار عمومیه کوز قولاق اولیکز؛ چونکه

حاصل آیتدی: چونکه پرنسک کو کسی طار، سسی چاتلاق، علم آهنگه وقوفی محدود... او یالکنز صیتی به کلدنجه لیانده کی سفن اجنیه دن برینه صیویشمنی بیلیور؛ هیچ اولمازسه کلیرکن بریاط کتیرمش اولسهیدی.. بونی کندیسنه توصیه ایدن ده اولمش. فی الحقیقه پرنس وید آرن اوودلغه عزیمتدن اول برلینده کی دول مفعمه سفراسندن بریله کوروشورکن سوز ژاندارمه تشکیلاتنه انتقال ایدنجه سفیر دیمش که: «پرنس، سزه اک لزوملی شی بریاطدر!» و پرنسک آکلایه مادیغنی کورونجه علاوه ایتمش:

— اویله یا، عندالایحاج عودتکنز ایچون!
مع مافیله پرنس شمدیلک قره دن واپوره، واپوردن قرهیه، برقراردن دیگر قراره عودتله اکتفا ایدیور؛ و بوندن طولای کندیسنه حتی آلمانیا ده «قرارسز کیلوم» لقبی طاقشله..

* *

قارئلرمزک مساعده لرینه مغروراً بوکون مستثنی اولمق اوزره براز بزم شئون ادبیه مزه نقل کلام ایده جکم، شاعر شیرین بیان جلال ساهربک برادرمنزک عالم تنقیده عودت ویا مواصلتی وسیله جمیله سیله... محترم جلال، اول باول سکا سایغیدمزجه بر سؤال ایراد ایده جکم:

— کشکک سورمیسک، سومزمیسک؟
نه «سویورم!»، دیرسهک کشکک لطافتی ثابت اولور، نه ده «سوم!» دیرسهک عدم لطافتی.. اویله دکلی؟ شمدی برده [طنین] ده کی تنقیدلرکی تحطرایت: بتون حکملرکی حسلرک تشکیل ایدیور؛ «بو، قاقا!.. چونکه خوشمه کیتمه دی.» دیورسک. بریسی قارشیکه جیقوبده سنک قاقا دیدیککه: «خایر، جیجی!» ده بیورسه وقارش قارشیه چکوب مسألہ یی مناقشهیه قویولسه کنز.. امین که هیچ بریکز دیگرکزک اماله قناعته موفق اولمق سزین قیامته قدرچکه یاریشدیررسکز.. زیرا حسیات و ذوقیاتک مناظره جدیهیه تحملی یوقدر. بوجهته صرف ذوق وحس اوزرینه تنقیدجیلک

او، بر قوتدر؛ ثانیاً مطبوعاتی تعقیب ایدکنز؛ زیرا او، افکار عمومیه نک معکسیدر.

دیمشدر. عینی یدیمارق فرانسه نک برلینه کوندرمک ایستدیک برسفیرحقنه استعراج اولندینی صروده موضوع بحث اولان ذاتک هیچ غزته او قومادیغنی خبر آلمسی اوزرینه درحال:

— بو آدم صاغیر دیمکدر، تام ایشمه کلیر!
دیهرک تلغرافله جواب ویردی. وقوجه دیپلومات تقدیرنده الذاتمامشدی؛ فی الحقیقه او هیچ غزته او قومایان سفیر مدت مأموریتنده ایکی دفعه، آز قالدی، فرانسه ایله آلمانیا آره سنده ایقاع حرب ایده جکدی، و بوده فرانسه خارجه نظارتک علم وخبری اولمق سزین...
بوکون مطبوعاتی اهل ایدن بر دیپلوماته چولاق حقه باز ویا کوتوروم جانباز نظریله باقیلیر...

* *

آرن اوودلرده کندیلرینی بوکونکو حالرینه کتیرن حقه باز و جانبازلره چولاق و کوتوروم نظریله باقسه لر حقسزلق ایتمش اولورلرمی؟

پرنس وید عشقنه قان قارداشلرینک قانی آیتمقدن چکنمه یین بولا طینلر شمدی حقه بازلرکی آوروپانک سرمایه شطارتی حاضر لایورلر. بتون مزاج غزته لری دراج جوارنده کی وقایع فجیهیه اک مضحک صحیفه لرینی تخصیص ایتمشله.. پارسک مشهور (فانتازیو) سی صوک نسخته سنده آرن اوودلغه عطف ایتدیک شو تلغرافنامه یی نشر ایدیوردی:

«قلعهیه هجوم ایدلکی صروده بر طاووق مجروح و آلتی قویون اسیر دوشمش در!»

فقط (فانتازیو) نک اصل هدف تمسخری پرنس وید، درکه Veuve joyeuse اوپراسنده کی دانیلویه تشبیه ایدمش.. بو عجمی مغنییه — آوروپا قونسرینک معذب دیرکتورلری و یانه موسیقیسی ایله مخلوط برایتالیان هواسی چاغیرتمق ایسته دیلر؛ سوزده بو (سهره ناد) بالقانلرده بر آهنگ عمومی وجوده کتیره جکدی.. آنجق اولابریش غیجیرتیمی صوکره بر تفک چاتیردیمی ایله طوپ کومبورتوسی

سن کندیڭ بيله بوندن بش اون سنه اول يازدقلىر كى بوگون
استحقار ايله تازه درنكلرده يىكى سسازلىر چاليورسك ،
وشبهه سز يارين ينه تبديل اسلوب ادا ايتمه چككدن امين
دكلسك .. او حالده مساعده ايتده كنجلىر مزده بكنسكلىرى
هوايى اوينا سينلر ؛ درنك كتابنه و پارماق حسابنه ياناشما-
دقلىرى ايچون چوجوقلرده آزارلانىرمى يا ؟

عريز و محترم ساهرم ، آل شاقاسى فنا ، ديل شاقاسى
دها فنا ، قلم شاقاسى هپسندن بدتردر . اونك ايچون
رحمتلى بابام بكا ديردى كه :

— اوغلم ، برشى سويله مه دن اول طقوز كره
ديلكى اغز كده چوير ؛ يازمه دن اول اون سكز كره !

مناب شهاب الدين

تبعات ادبيه

سلطان جم

۵

۸۸۷ سنه سى ۲۷ ذى الحجه سندن ۸۹۴ سنه سى ۱۱ ربيع الاولنه
قدر آتى سنه اوچ بچق آيتلىق

مياى

وبانك شدت مرايى شواليه لرايچون برهاته تشكىل
ايتدى : جمى فرانسه داخلنه سوقى دوشونديلر . ذاتا
سلطان فرانسه داخلنه كيرمك ، هر نه اولورسه اولسون
او ائناده فرانسه قرالى بولنان اون برنجى لوتى ايله
كوروشمك ايسته يوردى .

جك قراله تقرب آرزوسيله وبانك شدتندن شواليه لر
استفاده ايتديلر ، هيچ بر اعتراضه ، شكايته معروض
قالقمسزين جمى داخله طوغرى كوتورمكه باشلاديلر .

اونبرنجى لوتى او ائناده ثولومه ياقلاشمش ، خسته ،
مريض بر حالده بولونيور ، صوك دقيقه لرى خريستيانلغه
— اونك زعمنجه دشمن بردينك تابعنه تماسله كيرله تمك ايسته .

مه يور ، حتى سلطان بايزيدك كوندرمىش اولديغى سفير حسين
بكي قبول ايتمه مك خصوصنده غنادو اصرار ايديوردى .
لكن شهزاده بدبخت اميدنى كسمه يور ، بعضاً واسع آمانك
عدم تحققدن متولدك درين يأسلره ، اك مشئوم اضطرابلره ،

سنگ كى ارباب لياقت و ذكايه دكل هوسكذار تصلف
واشتهار چولوغه چوجوغه ياقيشير .

بنم « شئون اجنييه » نك اوستنه تو كورييورسك ؛
بك اعلى ، بو سنك جمله حقو كچكنددر . آنجق بن
ديسه م كه : « عزيز مسلكداشم ، شئون اجنييه ، بويله
يازيلير ؛ هر مصاحبه كه كهكشانى جمله لرويا توريه لى مضمونلر
ياقيشماز . اكردها اى يازلمش شئون اجنييه ، اما منحصرأ
شئون اجنييه طانيورسه ك ، رجا ايده رم ، بكاده يرنى
كوستر ، تمشقى ايده يم ! »

بوكا جواب ويره جكسك ؟.. زينق ، دكلى ؟

انكار ايده مهنسك ، جلال بك ، كه توركياده بنم قدر
متنوع يازى قارالامش كيمسه يوقدر ؛ هر واديه موفق
اوله جق بر قلمده تصور بيله اولونه ماز . اونك ايچون
« شئون اجنييه » تسويدنده عدم موفقيتمدن بك آشبرى
درجه ده متأثر اولم . واكر سنك [طينن] ده كى تنقيدنامه ك
صرف بنم [شئون] مه عائد اولسه يدى تبسم ايدر ،
چكردم .

فقط بنى بالخاصه [يكي حساسلر] ه و طولاييسيله
كنجلىره قارشى شدتك متحير و محزون ايتدى . كنجلىرك
يابدقلىرى ويا يامق ايستكلىرى « ياشلرندن وياشلرندن
بيوك » بويورسك . حال بوكه برطرفدن ، عقل ياشده
دكل باشده ، ديرلر ؛ ديكر طرفدن اوياشلرده ايكن
هانكيمز باشمزدن بيوك ايشلره قالقيشمادق ؟. بالخاصه
سنگ (قافيه ، آثرانجام ، وه رليز) ايشلرند يابدقلىرى
اونوتدكمى ؟ بونلر يالكز بكا و سكا و يرلمش امتيازلىر
دكلى يا .. نيچون بزم يدكيمز معجوندن بوكونكى كنجلىرى
برهيزه ، همده اواداي دلشككنله ، برهيزه دعوت
ايدنيورسك ؟.. لسان وادبيات برزمان بنم وبنم آرقدا .
شلمكدى ؛ صوكره سكا وسنگ اقرانكه كچدى ؛ شمدى ده
بوكونكو كنجلىر كدر ... بزيعنى سن وبن وامللز آرتق
لسان وادبياتك بوكونكو صاحبلىينه تشويق والمزدن
كليرسه خير خواهانه ارشاده بورجلىز ... تويخه ، تكديره
اصلا حقمز يوقدر . باخصوص كه هيچ برىز اخلافزه
مشق اتخاذه الويريشلى انافس آثار ترك ايتنيورز . باق ،